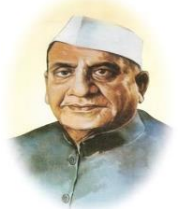

Shri Shivaji Education Society Amravati's
Shri Shivaji Arts, Commerce and Science College,
Motala Dist. Buldana – 443103

Department of Botany

Extension Activity

PALAS TREE CONSERVATION ON POLA FESTIVAL

Action Taken Report

Title of Practice:

Palas Tree (*Butea monosperma*) Conservation Campaign

Objectives of Campaign:

- 1) **Raise Awareness** in public about the importance of Palash trees
- 2) **Promote Biodiversity.**
- 3) **Encourage Sustainable Forestry Practices.**
- 4) Involve local communities in Palash tree conservation efforts.

The Context: In the realm of plant conservation, a unique and often overlooked challenge arises in the face of superstitions and cultural beliefs that contribute to the unsustainable harvesting or destruction of certain plant species. Superstitions, deeply rooted in cultural and traditional practices, sometimes lead to the overexploitation of plants for perceived spiritual or supernatural benefits. This poses a significant threat to biodiversity and ecosystems, requiring a delicate balance between respecting cultural heritage and implementing sustainable conservation practices.

The Practice:

From ancient time, farmers celebration of Pola festival to pay his gratitude with ox that help throughout year in the field. In the village Waghapur, also celebrate Pola festival. On this occasion, every farmers cut large branches (Medh) of Palash (*Butea monosperma*) tree to offering God “Hanuman” and one place near the door. This tradition specially due to unmelodious event.

Our department of Botany conducted a Palash Tree conservation campaign at village Waghapur. We use social media and leaflets to create awareness in local community against this bad custom. The population of Palash tree reduces much more proportion in forest area of village. The young brigade that helps to make awareness within the peoples before 2 days and finally effect of campaign was seen that the proportion of Palash tree cutting is reduced upto 96-98% in last three year.

Evidence of Success:

- 1) **Increased Palash Tree Cover:** Ground surveys showing an increase in number of Palash tree can be a direct indicator of success.
- 2) **Community Engagement and Support:**

High levels of community participation in Palas tree campaign events, conservation initiatives, and awareness programs suggest that the campaign has successfully engaged and

mobilized local peoples. Their support is crucial for the sustained success of tree conservation efforts.

3) Policy Changes and Enforcement:

Successful Palash tree conservation campaigns often lead to the adoption and implementation of policies that protect forests. Legislative changes, coupled with effective enforcement mechanisms, demonstrate a commitment to long-term conservation.

4) Education and Awareness:

An increase in public awareness and understanding of the importance of Palash trees and forests is a key success factor.

5) Long-term Monitoring and Adaptation:

A successful Palash tree conservation campaign should include provisions for long-term monitoring and adaptive management. Flexibility in strategies based on ongoing assessments ensures sustained success over time.

Problems Encountered and Resources Required:

- 1) Balancing cultural sensitivity with the need for sustainable conservation practices, and addressing superstitions through education.
- 2) Securing financial resources, partnerships, and volunteer support to scale up conservation initiatives.
- 3) Designing and implementing effective public awareness campaigns to educate and mobilize communities.

Photographs and Newspaper Cuttings:

वेळ प्रथा बदलण्याची, पळस वृक्ष संवर्धनाची

गावकरी मंडळी आपण पिढ्यान् पिढ्या पासून पोळा सन साजरा करतो. पोळ्याच्या दिवशी सकाळी 'मेढ आणण्याची प्रथा आपल्याकडे प्रचलित आहे. एक मेढ मंदिरावर वाहतो व दुसरी मेढ घरी घेऊन येतो. प्रत्येकी दोन मेढ असा विचार केला तर फार मोठ्या प्रमाणात पळस वृक्षाची तोड आपण करत आहोत. पळस हा आयुर्वेदिक औषधी गुणधर्म असलेला बहु उपयोगी वृक्ष आहे. पळसाचे शास्त्रीय नाव ब्युटीया मोनोस्पर्मि असे आहे. त्याला वणाची धक सुद्धा संबोधतात. पळस वृक्ष आपल्याला जगामध्ये फक्त उष्ण कटिबंधिय प्रदेशात पहावयास मिळतो. इतिहासामध्ये प्लाशी चे युद्ध हे नाव त्या युद्धभूमी मध्ये जास्त प्रमाणात असलेल्या पळस

वृक्षामुळेच पडले आहे. आपण मेढ किंवा डीळ का आणतो? पुर्वी धान काढण्यासाठी मळणी यंत्र नव्हते,

त्यावेळी बैलांच्या मदतीने पिकाची मळणी केली जायची त्यासाठी मध्यभागी मेढ रोवली जायची. ती

मेढ ही पोळ्याला आनलेली पळसाची असायची. आज यांत्रिक युगामध्ये मळणीची प्रक्रिया अगदी सुलभ झाली आहे. आता त्या मेढ ची गरज नाही पण प्रथा चालूच आहे. दरवर्षी पळसाची वृक्षतोड सुरुच आहे. वेळ आहे प्रथा बदलण्याची जेणेकरून आपण निसर्ग संवर्धन करण्यात आपले योगदान देऊ शकू. यावर्षी आपण प्रथा बंद न करता पळसाचे पान आपण मारुतीला वाहू व घरी सुद्धा नेऊ. आपले निसर्ग प्रती योगदान देऊया. वृक्ष संवर्धन म्हणजे वृक्ष लागवड. चला तर मग संकल्प करूया, पळसाचे संवर्धन करूया. प्रा.डॉ.प्रविण अजाबसिंग ठेंग विभागप्रमुख, वनस्पतीशास्त्र, श्री शिवाजी कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय मोताळा.

दैनिक **किसान सभा**

मंगळवार १८ ऑगस्ट २०२०

२

वेळ प्रथा बदलण्याची, पळस वृक्ष संवर्धनाची

गावकरी मंडळी आपण पिढ्यान् पिढ्या पासून पोळा सन साजरा करतो. पोळ्याच्या दिवशी सकाळी मेढ आणण्याची प्रथा आपल्याकडे प्रचलित आहे. एक मेढ मंदिरावर वाहतो व दुसरी मेढ घरी घेऊन येतो. प्रत्येकी दोन मेढ असा विचार केला तर फार मोठ्या प्रमाणात पळस वृक्षाची तोड आपण करत आहोत. पळस हा आयुर्वेदिक औषधी गुणधर्म असलेला बहु उपयोगी वृक्ष आहे. पळसाचे शास्त्रीय नाव ब्युटीया मोनोस्पर्मि असे आहे. त्याला वणाची धक सुद्धा संबोधतात. पळस वृक्ष आपल्याला जगामध्ये फक्त उष्ण कटिबंधिय प्रदेशात पहावयास मिळतो. इतिहासामध्ये प्लाशी चे युद्ध हे नाव त्या युद्धभूमी मध्ये जास्त प्रमाणात असलेल्या पळस वृक्षामुळेच पडले आहे. आपण मेढ किंवा डीळ का आणतो?

मदतीने पिकाची मळणी केली जायची त्यासाठी मध्यभागी मेढ रोवली जायची. ती मेढ ही पोळ्याला आनलेली पळसाची असायची. आज यांत्रिक युगामध्ये मळणीची प्रक्रिया अगदी सुलभ झाली आहे. आता त्या मेढ ची गरज नाही पण प्रथा चालूच आहे. दरवर्षी पळसाची वृक्षतोड सुरुच आहे. वेळ आहे प्रथा बदलण्याची जेणेकरून आपण निसर्ग संवर्धन करण्यात आपले योगदान देऊ शकू. यावर्षी

आपण प्रथा बंद न करता पळसाचे पान आपण मारुतीला वाहू व घरी सुद्धा नेऊ. आपले निसर्ग प्रती योगदान देऊया.

वृक्ष संवर्धन म्हणजे वृक्ष लागवड. चला तर मग संकल्प करूया, पळसाचे संवर्धन करूया.

आपला,

प्रा. डॉ. प्रविण अजाबसिंग ठेंग

विभागप्रमुख, वनस्पतीशास्त्र,

श्री शिवाजी कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय मोताळा.

..पान नं. १ वरून महाराष्ट्र नवनिर्माण कामगार...

पदाधिकारी, गणेश बरबडे यांनी सुद्धा आपले विचार व्यक्त केले व जिल्हातील सर्व मनसे चे कार्यकर्ते हे कामगार यांच्या न्याय हक्कासाठी त्यांचे सोबत असून त्यांचे करीता त्यांच्या लढ्यामध्ये पूर्णपणे सहभागी असून त्यांचे सोबत असल्याची ग्वाही त्यांनी दिली या सोबतच जिल्हा अध्यक्ष अकोला रामा भाऊ उंबरकर यांनी सुद्धा आपले विचार व्यक्त केले या सभेची मा. जिल्हा वृक्ष संवर्धन समिती